

**A PRÁGAI ÉLELMISZERIPARI
MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁSI KÖZPONT.**

Az intézmény /a továbbiakban: STI = Středisko Technických Informací potravinářského průmyslu a výkupu/ 1958-ban alakult, a dolgozók létszáma ez idő szerint 25. He-lyileg az Élelmiszeripari és Felvásárlási Minisztérium V. emeletét foglalja el, mint külön vállalat. Hozzá tartozik a kb. 30 000 kötetes szakkönyvtár és a 4 teremből álló sokszo-rosító- és könyvkötőműhely.

Az STI feladatai: 1. élelmiszeripari dokumentáció és nyilvántartás, 2. szakirodalom-kutatás és fordítás, 3. tech-nikai dokumentációs szolgáltatások. E feladatokat a fenti létszám a következő munkaköri megosztásban oldja meg:

Igazgató

Tanulmányi és dokumentációs osztály	Sokszorosítási osztály
7 tudományos-technikai munkatárs 1 szerkesztő 3 gépiró 1 előadó /irodalomkutatás, fordítás, szabadalom, szabvány, mikrofilm/ 1 előadó /kutatási hiranyag, utijelentések, váll. irodalom, stb./ 1 előadó /műszaki-gazdasági anyag/ 1 szakozó 1 könyvtáros 1 folyóirattáros 1 rendelések, félfogadás 1 könyvelő 1 anyagbeszerző, raktáros, tervező	2 nyomdász és könyvkötő 1 fotolaboráns 1 expedíció

1. Dokumentáció és nyilvántartás.

Az intézmény - néhány már elvégzett nagyobb összefoglaló irodalomkutatástól eltekintve - még az anyaggyűjtésnél tart. 1957-ig bezárólag a felszabadulás utáni évek cédulaanyagát átvette a csehszlovák Műszaki - Gazdasági Tájékoztató Intézetétől /UTEIN/, amely egyébként - főleg az alaptudományok vonalán - továbbra is kiegészítő anyagot szolgáltat az STI nyilvántartásaihoz. 1958-tól kezdve elsősorban a folyóiratokat dolgozzák fel. Csehszlovákiából, valamint a baráti országokból 300, a tőkés államokból kerekén 600 szaklapot járathatnak, s ezek különféle mélységig feltárt anyagával az STI lát el, rendelés alapján, saját belátása szerinti változtatásban közel 6000 csehszlovák élelmiszeripari üzemet. Az üzemek - a kutatóintézetek kivételével - külföldi lapokat általában közvetlenül nem járathatnak, de - az STI szerint - nyelvtudás hiányában nem is igényelnek.

A folyóiratok tulnyomó részét a tanulmányi-dokumentációs osztály tagjai dolgozzák fel, igen nagy egyéni igénybevétel mellett, mivel nemcsak az eredeti cikkeket, hanem a másodkezi átvételeket és referátumokat, ideértve a közgazdasági, a bel- és külkereskedelmi anyagot, könyveket, filmeket, új hirdetések, nem-élelmiszeripari jellegű /pl. politikai/ anyagot, sőt az életrajzi adatokat, lakcimeket, kongresszusok és kiállítások időpontjait is kicédulázzák. A referálási szabályok nagyjából megvannak, de egységes űrlapok hiányában az anyag megjelenési formája eléggé heterogén. Minőségére is a tömegmunka nyomja rá ma a bélyegét.

A belső referálók között - mint a munkarendből látható - csak részben oldották meg a szakmai elkülönítést. A tudományos munkatársak fizetése Kcs 2200 körül van, ehhez a nyelvtudást megkövetelik: nyelvpótlék nincs. Némely különleges tárgy vagy egzotikus nyelven /héber, arab, stb./ megjelenő lapot külső munkatársakkal dolgoztatnak fel; ilyen folyóirat kb. 150 van. Az erre a célra engedélyezett külön béralap évi Kcs 250 000. A fizetett díjak:

Külföldi lapból vett, legalább 11 soros referátum	Kcs 7.-
Belföldi lapból vett, legalább 11 soros referátum	" 5.-
Rövid annotáció	" 2.-
Cím, adat	" 1.-
Ragasztott kivágás	" -.50

Az országba érkező, vagy ott kiadott minden élelmiszeripari vonatkozású szabadalmat és szabványt mikrofilmen rögzítenek, s ezeket szakmai megosztásban - a még részletezendő dokumentációs kiadványokban - a megrendelőkkel közlik. A

szabadalom- és szabványanyagot mikrofotózás után szignaletikusan feldolgozzák, a cédulakatalógus részére is.

Elégge nem helyeselheto módon, rendszeresen igénylik külföldről a prospektusokat és más vállalati irodalmat; ezeket, és az illetékes előadó által a referált hiranyag alapján értékesnek ítélt gépleírásokat, rajzokat, stb. a dokumentációs kiadványokban facsimilében közlik.

A referálással kapcsolatos dologi kiadások fedezésére szolgáló évi keretösszeg Kcs 3 000 000.-/Ez kissé soknak tünik. Szerk./

Minden referátumot gondosan szakoznak és ETO-rendszerben tárolnak, a közgazdasági-kereskedelmi irodalmat kivéve, melyet országok szerint tartanak nyilván. Az élelmiszeripár főbb ETO-számaait külön lesokszorosították; viszonyításnál mindig az első jelzet szerint raknak le. Az ezzel kapcsolatos hátrányokat csak akkor fogják észlelni, ha nagyobb anyaguk lesz együtt, és alosztásokra kell gondolniuk. Összes céduaanyaguk ez idő szerint kb. 40 000 db. ennek negyedrésze 1958. évi.

Könyvtáruknak egyelőre még nincs megfelelő helye, az állomány zöme ládákban van, s ezért a feldolgozottság mértékét nem lehetett megállapítani. Az állomány tárolása ugyanolyan vas állványokon történik, mint az OMK új épületében.

Könyvtármozgalmi, módszertani kérdésekkel, valamint az üzemi könyvtárakkal nem foglalkoznak.

2. Szakirodalmi kutatás és fordítás

Az irodalomkutatásokat nagyon körültekintően, de meglehetősen hosszú határidőkre végzik el. A rendelő fél kérdőívet tölt ki, amelyen többek közt ilyen kérdések is szerepelnek: milyen források állnak már rendelkezésére a kérdéshez, milyen típusu irodalom feltárását kívánja, mely országokét, mely évekét, stb. Csak annotált bibliográfiát ismernek. Eddig mindössze néhány, nagyterjedelmű gyűjtést végeztek el, gépészeti és erjedésipari körben.

Az STI fordítási tevékenysége viszonylag csekély, mivel minden lényeges anyagot amugyis cseh nyelven, bő referátumokban /néha teljes fordításban/ ábrákkal együtt széles körben terjesztenek. A külön megrendelt fordításokat a nagyon megterhelt belső munkatársak csak kismértékben végzik. A külső fordítók díjazása a mienkével nagyjában azonos. Külső felektől fordítási megbízást nem vállalnak.

3. Technikai dokumentációs szolgáltatások.

Technikai berendezéseik olyan korszerűek és olyan kapacitásuk, hogy a szolgáltatások igen gyorsan, szinte tökéle-

tes kivitelben készülnek. A fontosabbaknál kezdve:

/a/ Přehled Potravinářské Literatury /Élelmiszeripari lapszemle./ Évente 12 szám, havonta 2000 példányban. Átfutási idő 60 nap. Négyfelé vágható lapokon, minden referátum szakozva. Számonként kb. 400 referátumot tartalmaz, a mi beosztásunkhoz hasonló 11 csoportban. Stencilről most térnek át a nyomtatásra.

/b/ Potravinářské Aktuality /Élelmiszeripari aktualitások/ igen szép kivitelű, a szovjet "Expressz informacija" mintájára készült gyorsszolgáltatás. Négy, egymástól független, havi 40-80 oldalas sorozatban készül, rotaprinten, képekkel. A sorozatok:

A. Inkurrencia hirdetések

Általános vállalati irodalom

Tudományos eredmények

Energetika, gépesítés, automatizálás

Csomagolás

Anyagmozgatás

B. Állati nyersanyagok és technológiájuk

C. Növényi nyersanyagok és technológiájuk

D. Erjedési iparok

Az utóbbi három, egyben szabadalomkiértékesítő szolgálat is az illető iparágakban.

/c/ Mikrofoto- és fényképszolgáltatás. Különleges készülékeikkel egész /pl. kölcsönkapott/ könyveket is rendszeresen sokszorosítanak. A könyveket be is kötik a helyszínen.

/d/ Fordításnyilvántartást, a mienkéhez hasonló kötelespéldányrendszer alapján vezetnek.

Külön figyelőszolgálatot nem tartanak fenn. Témafigyeléssel eddig nem foglalkoztak, bár szüksége már felmerült.

Közreműködnek az élelmiszeripari szaklapok külföldi lapszemle rovatainak szerkesztésében. Kiterjedt folyóirat-cserét folytatnak.

X

Az STI munkáját egészében ma még korai lenne értékelni. Csehszlovák kollégáink ma közvetlen céljukul a teljességet jelölik meg, és az adott körülmények között minden erejükkel erre törekszenek. Kétségtelen, hogy egy iparilag olyan fejlett országban, mint Csehszlovákia, a ma alkalmazott dokumentációs módszerek szelektálódni és finomodni fognak az élelmiszeriparban is, és utat nyitnak majd a magasabbrendű dokumentációs szolgáltatásoknak is. A gépi szelektálási módszerek ideje is küszöbön áll; az STI lelkes gárdájának áldozatkész munkája az új módszerek alkalmazásának kiváló iskolája lesz.

dr. Falvai Alfréd